

בס"ד. שיחת ש"פ נח, בדר"ח מרחשון, ה'תשכ"ז.

בלתי מוגה

א. דובר לעיל¹ שבמוצאי שמחת-תורה מתחיל הענין ד"ויעקב הלך לדרכו"², וכפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר³, שבליובאוויטש נהגו להכריז במוצאי שמח"ת: "ויעקב הלך לדרכו".

וענין זה מהוה נתינת כח על כל השנה כולה — שההנהגה במשך כל השנה כולה תהי' בדוגמת אופן ההנהגה של חודש תשרי.

ובהקדמה — שמצינו כן בכל הימים טובים, שנוסף על ענינם מצד עצמם (באופן של העלאה כו'), יש בהם גם נתינת כח והכנה לימים שלאחריהם.

וכמו בראש השנה, כידוע הדיוק⁴ שנקרא בשם "ראש", להיותו בדוגמת הראש שכולל וממשיך את החיות של כל האברים, וכמו"כ ר"ה כולל וממשיך חיות בכל ימי השנה; וכן ראש חודש, שכולל וממשיך חיות בכל ימי החודש; ועד"ז ביום השבת, שנוסף לכך שבו מתעלים ימי השבוע שלפנ"ז, הנה "מיני' מתברכין כולהו יומין"⁵, כל ימי השבוע שלאח"ז.

וכן הוא בכל יו"ט, שממנו נמשך חיות על הימים שלאח"ז — הן בנוגע לכללות ענינו של היו"ט המשותף לכל הימים טובים, כמו הענין ד"מועדים לשמחה"⁶, שנמשך עד להיו"ט שלאחריו שבו תהי' עוה"פ העלי' לרגל⁷; והן בנוגע לענינו המיוחד של כל יו"ט בפ"ע, שנמשך עד ליו"ט זה בשנה הבאה.

[ובפרטיות: חג הפסח, חג המצות — שהוא כנגד אברהם — ענינו הוא ענין האמונה, וכן הענין דגמילות חסדים. וחג השבועות, כנגד יצחק — ענין העבודה. וחג הסוכות, כנגד יעקב — ענין התורה⁸.

ולפעמים מבואר⁹ שענינם של ג' הימים טובים קשור עם ג' הענינים

(1) שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון (התנועות ב) סל"א; סמ"ה (לעיל ע' 206; 218).
 (2) ויצא לב, ב.
 (3) אג"ק שלו ח"א ע' קצד. וראה סה"ש תרצ"ו ע' 43. וש"נ.
 (4) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך.
 (5) ובכ"מ.
 (6) נוסח התפלה וקידוש דיו"ט.
 (7) ראה גם לקו"ת ברכה צח, ב.
 (8) ראה זח"ג רנו, ריש ע"ב. טואו"ח סוסתי"ז.
 (9) אוה"ת ויצא (כרך ה) תתסד, רע"א.

דכסף שטר וביאה שעל ידם נקנית האשה¹⁰, זו כנס"י, לבעלה, זה הקב"ה ("אין איש אלא הקב"ה"¹¹): חג הפסח — כסף, חג השבועות — שטר (שזוהי התורה), וחג הסוכות — ביאה (ענינו של יעקב, ש"מטתו שלימה"¹²).

וזהו גם הענין ד"ויעקב הלך לדרכו" שבמוצאי שמח"ת (שאז הולך יהודי לדרכו בעבודת כל השנה כולה) — שזוהי הנתינת כח שגם בהיותו ב"דרכו" במשך כל השנה, יהי' במעמד ומצב המתאים לחודש תשרי, עד לסיומו ב"זמן שמחתנו", שממנו נמשכת שמחה על כל השנה כולה, והרי ענין השמחה הוא (לא דבר טפל, אלא) ענין עיקרי בעבודת ה', כמ"ש¹³ "תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב", כמבואר בכתבי האריז"ל ומובא בקיצור בתניא¹⁴.

ב. וענין זה ישנו גם בקביעות שנה זו — שמוצאי שמח"ת הוא יום השבת:

בקביעות כזו, לא יוצאים במוצאי שמח"ת לעבודה ומלאכה של כל השנה כולה, שהרי יום השבת אסור במלאכה, ועוד יותר מאשר יו"ט. ואעפ"כ, ישנו גם אז הענין ד"ויעקב הלך לדרכו" — שהרי ביום השבת ישנם כמה עניני תומ"צ שאינם ביו"ט, כך, שישנו ענין ההליכה ("ויעקב הלך לדרכו") לעבודה אחרת, אלא שאינה עבודה של חול, כי אם עבודה של קדושה.

ולדוגמא — בעבודת ביהמ"ק, שביום השבת הנה לא זו בלבד שמותר להקריב התמידים, אלא יש חיוב להקריבם, והיינו, שזהו חלק מעבודת יום השבת.

ובנוגע לעניני העבודה של יום השבת — שמתחילים לאחרי היו"ט, ע"י ההפסק דקבלת שבת — ישנו הענין ד"ויעקב הלך לדרכו", להמשיך בהם את ענינו של חודש תשרי, עד לענין השמחה.

ג. ובנוגע לעניננו:

בין האורחים שהגיעו לכאן לחודש תשרי, ישנם כאלו שמסיבות שונות נמצאים עדיין כאן, ועדיין לא הי' אצלם הענין ד"ויעקב הלך לדרכו".

13) תבוא כח, מז.

10) ריש קידושין.

14) פכ"ו. וראה הנסמן ב"מ"מ, הגהות

11) סוטה מב, ריש ע"ב. וש"נ.

12) ויק"ר פל"ו, ה. פרש"י ויחי מז, לא. והערות קצרות" לשם (ע' קסא).

וע"פ המדובר כמ"פ¹⁵ בנוגע לענין המעשה, שעם היותו דבר חיצוני, הרי זה פועל גם בפנימיות, כמובן מהמבואר בתניא¹⁶ בפירוש מארז"ל¹⁷ "הכל לפי רוב המעשה", שקאי על מעשה הצדקה ש"נעשית בפעמים רבות כו'", "כדי לזכך את הנפש ע"י ריבוי המעשה" — מובן שכן הוא גם בנדו"ד, שהסיבה החיצונית שנמצאים כאן, פועלת גם בפנימיות הענין (שהרי "אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו"¹⁸), כך, שאצלם יתחיל הענין ד"ויעקב הלך לדרכו" שבמוצאי שמח"ת משך זמן לאח"ז¹⁹ — כאשר יסעו לדרכם, ואילו עד אז, עדיין נמשך אצלם ענינו של חודש תשרי, כך, שאצלם הרי זה עדיין שמחת-תורה...

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף בבת-שחוק:)] וכמו בפשטות הענינים, שבמשך כל הזמן שנמצאים כאן (קודם שנוסעים לדרכם), נמצאים הם במעמד ומצב של טלטול הדרך ("זיי וואלגען זיך"), מבלי לאכול ולישון כדבעי...].

וכיון שאלו שהגיעו לזמן קצר ונמצאים עדיין כאן הם "ציבור", הנה העובדה שאצלם הרי זה עדיין שמח"ת, פועלת גם על אלו שבסביבתם הנמצאים כאן במשך כל הזמן.

וכמדובר כמ"פ אודות הפתגם²⁰ "ארום ים איז טרוקען", והיינו, שאף שקצה הים אינו עמוק כ"כ, הרי היובש שמסביבו גדול ביותר, ועד באין ערוך, שכן הוא גם ברוחניות הענינים כו'²¹ — שלכן יש מעלה יתירה אצל אלו שהגיעו לכאן לזמן קצר לגבי אלו שנמצאים כאן במשך כל הזמן,

וכאמור, שאצלם נמשך הענין דשמח"ת משך זמן ארוך יותר, וע"י שמחה זו פועלים הם גם על אלו שנמצאים כאן כל הזמן, ואפילו על אלו שישנים... ובלשון הרמב"ם²²: "אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק כו'" — להקיץ אותם משינתם ותרדמתם מצד הגוף ונה"ב כו'.

וכאמור, שלאח"ז ממשיכים שמחה זו על כל השנה כולה, שתהי' באופן של שמחה, ועי"ז יתוסף גם בשנת אורה, שנת הצלחה ושנת ברכה,

(15) ראה גם תו"מ חכ"ט ע' 42 ואילך. (19) ראה גם תו"מ שם ע' 190 ואילך. (20) "מבוא" לקונטרס ומעין ע' 25. סה"ש וש"נ.

תש"ב ע' 110.

(16) אגה"ק סכ"א. (21) ראה גם לקו"ת בלק סז, סע"ד ואילך. (17) אבות פ"ג מט"ו. (22) הל' תשובה פ"ג ה"ד. (18) ע"ז ג, סע"א.

בכני חיי ומזוני ובכולם רויחי, בטוב הנראה והנגלה, למטה מעשרה טפחים.

* * *

ד. האמור לעיל שייך גם לפרשת השבוע — פרשת נח:

איתא במדרש²³ שכאשר נח יצא מן התיבה, אזי "ראה עולם חדש", בנוגע לכל פרטי הענינים דדומם צומח חי ומדבר, וממנו "הושתת העולם"²⁴ באופן ד"לשבת יצרה"²⁵ (שזוהי מעלת עולם התיקון לגבי עולם התהו — "לא (ל)תוהו בראה (אלא) לשבת יצרה"); וכל זה הי' לאחרי ההכנה של ארבעים ימי המבול.

ודוגמתו בסיומו של חודש תשרי — שאז נעשה הענין ד"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"²⁶, "השמים החדשים והארץ החדשה"²⁷; וענין זה בא לאחרי ההכנה של הארבעים יום מר"ח אלול עד יוהכ"פ (שהם בדוגמת ארבעים ימי המבול²⁸), כולל גם חג הסוכות, שמע"צ ושמח"ת, "ליום חגיגו"²⁹, שאז מתגלים הענינים שהיו תחילה "בכסה"²⁹.

וכאמור לעיל, שכאשר יוצאים לעבודה של כל השנה כולה, "ויעקב הלך לדרכו", צריך להמשיך בה את ענינו של חודש תשרי, עד לשמח"ת, שמצות היום היא בשמחה³⁰, ניגון וריקוד כו', והרי שמחה פורצת גדר³¹, שמבטלת כל המדידות וההגבלות (כפי שרואים במוחש באיש החסד, שבעת השמחה משפיע חסד בלי הגבלה), מצד הגילוי של עצם הנפש כו', ואעפ"כ, הרי זה נמשך בעבודה של כל השנה כולה בעניני התומ"צ כפי שבאים בהתחלקות לפרטי פרטים דזמן ומקום, עם כל המדידות וההגבלות והדקדוקים שבעניני המצוות (כמבואר באגה"ק³²).

וגם ענין השמחה קשור עם פרשת נח — כי, ענינו של נח ע"פ קבלה הוא — כשמו — מלשון "נייתא דרוחא"³³, שקשור גם עם ענין

29) תהלים פא, ד. וראה לקו"ת דרושי

23) ב"ר פרשתנו פ"ל, ח.

ר"ה נד, סע"ג ואילך. ובכ"מ.

24) ראה ב"ר פל"ו, א.

30) ראה לעיל ריש ע' 152. וש"נ.

25) ישע"י מה, יח. וראה פרש"י פרשתנו

31) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

ח, טז.

ועוד.

26) בראשית א, א.

32) ס"י (קטו, א).

27) ישע"י סו, כב. — בהפטרת שבת

33) זח"א פרשתנו ע, א. וראה תו"א ריש

ר"ח.

פרשתנו. ובכ"מ.

28) ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקז.

השמחה, והיינו, שנח פעל והמשיך בעולם ענין השמחה, ע"ד המשכת ענין השמחה משמחת על כל השנה כולה.

ה. ויש להוסיף בביאור הקשר והשייכות של ענין השמחה לפרשת

נח:

ידוע³⁴ שתיבת נח קשורה עם ספירת הבינה, עלמא דחירותא³⁵, שלכן הי' בתיבה מעמד ומצב של חירות — "לא ירעו ולא ישחיתו"³⁶.

וזהו גם ענין השמחה שבכללות הימים טובים שנקראים "מועדים לשמחה", ובפרט בחג הסוכות [שמתחיל ביום חמשה עשר לחודש תשרי, וענין זה קשור עם מ"ש³⁷ גבי מי נח "חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים גו"³⁸] שנקרא "זמן שמחתנו" — כידוע שענין השמחה קשור עם ספירת הבינה³⁹. ולכן יש גם ביו"ט ענין החירות (ענינה של ספירת הבינה, "עלמא דחירותא") — כפי שהדבר מתבטא בהענין ד"כל ישראל חברים"⁴⁰.

ומזה באים לענין החירות דלעתיד לבוא, שעז"נ³⁶ "לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", שזהו המעמד ומצב דלעתיד לבוא שיהי' ע"י משיח צדקנו, עליו נאמר (בהתחלת הענין) "ויצא חוטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפרה"⁴¹.

והסדר בזה — שתחילה צריך להיות הענין ד"לא ירעו ולא ישחיתו" כפי שהי' בתיבת נח, ולאחרי כן כפי שישנו בכל יו"ט; ועי"ז יכולים לבוא להענין ד"לא ירעו ולא ישחיתו גו"³⁶ כפי שיהי' לעתיד לבוא — באופן נעלה יותר באין ערוך, שהרי עכשיו הרי זה רק בזמנים מיוחדים ובמקומות מיוחדים, ואילו לעת"ל יהי' זה בכל אחד ואחד, בכל זמן ובכל מקום, כיון שאז יקויים היעוד "מלאה הארץ דעה את הו' כמים לים מכסים", והיינו, שאף שגם לעת"ל יהיו חילוקי מדרגות, "למקטנם ועד גדולם"⁴², אבל אעפ"כ, בגלוי יהי' אצל כולם הענין ד"כמים לים מכסים". ולהעיר, שגם בתיבת נח הי' הענין ד"כמים לים מכסים", והיינו, שביחד עם ענין ההתחלקות שהי' בתיבה, כמ"ש "קנים (מדורים מדורים)

34 ראה אוה"ת פרשתנו (כרך ג) תרסט, א ואילך. וש"נ.
35 ראה לקו"ת דרושי ר"ה ס, ב. וש"נ.
36 ישע"י יא, ט.
37 פרשתנו ז, כ.
38 ראה אוה"ת על סידור ע' לט. וש"נ.
39 ראה לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ד. וש"נ.
40 ע"פ ס' שופטים כ, יא. וראה חגיגה כו, א. ירושלמי שם פ"ג סה"ו. תניא אגה"ק סוסכ"ב.
41 ישע"י שם, א.
42 ירמ"י לא, לג.

תעשה את התיבה"⁴³, בכל א' מג' העליות ד"תחתיים שניים ושלשים"⁴⁴ (כמבואר במדרש⁴⁵ כל פרטי החילוקים שהיו בתיבה), הנה בגלוי היו מי המבול באופן ד"כמים לים מכסים"; אלא שגם הענין ד"כמים לים מכסים" יהי' לעתיד לבוא באופן נעלה יותר באין ערוך.

וכל זה יכולים לפעול גם עתה, ואין הדבר תלוי אלא בעבודתו של כל אחד מישראל, שבידו נמצא ה"מפתח" לכך,

— ובלשון הרמב"ם²²: "צריך כל אדם שיראה עצמו .. וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב .. עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה" —

עיי"ז שהנהגתו תהי' באופן ד"מלאה גו' דעה את הוי' כמים לים מכסים", והיינו, שבגלוי רואים אצלו רק את מי התורה, שזוהי עיקר מציאותו (אף שבהעלם ישנם גם כל פרטי עניניו במחשבה דיבור ומעשה, "כל מעשיך יהיו לשם שמים"⁴⁶ ו"בכל דרכיך דעהו"⁴⁷), ואז עוזר לו הקב"ה שה"מים רבים" דטרדות הפרנסה כו' לא יבלבלו אותו⁴⁸, ועד שנעשה מעמד ומצב ש"לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי".

ו. וכללות ענין החירות קשור עם ענין השמחה:

כיון שענין הגלות הוא מצד העדר השמחה, כמ"ש¹³ "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב (אזי) ועבדת את אויבך גו'", הרי מובן, שהתיקון לזה הוא ע"י ענין השמחה, ולכן הרי זה ענין עיקרי, כיון שעיי"ז פועלים את הגאולה.

וכמדובר בשמח"ת⁴⁹ אודות סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר⁵⁰, שכאשר הצמח-צדק ביקר אצל אנשי החיל מבנ"י ב"קרָאָנְשְטָאָט", אמרו לו אנשי החיל, שכדי לכבוש עיר צריך לילך עם "מאַרש" של שמחה. ועד"ז גם בנוגע לענין הגאולה — שפועלים זאת ע"י שמחה דוקא.

ולהעיר, שהצ"צ עצמו דיבר אז אודות דמעות מכבסות⁵¹, שזהו ענין של היפך השמחה, ואעפ"כ מדגיש כ"ק מו"ח אדמו"ר את דברי אנשי החיל ע"ד הצורך בענין השמחה דוקא, כי, בנוגע לאנשי החיל צריך להיות רק ענין השמחה, ועיי"ז יפעלו הכיבוש כו', משא"כ ה"מפקד"

49) שיחת ליל שמח"ת ס"ט (לעיל ע' 131 ואילך).

50) סה"ש תש"ה ע' 3.

51) ראה זח"ג עה, ב. ר"ח שער התשובה פ"ה.

43) פרשתנו יד, יד (ובפרש"י).

44) שם, טז.

45) ב"ר פרשתנו פל"א, יא.

46) אבות פ"ב מ"ב.

47) משלי ג, ו.

48) ראה תו"א שבהערה 33.

("גענערצאל"), שיודע בשעת מעשה את קושי המצב כו', אלא שביחד עם זה צריך להיות אצלו גם ענין השמחה, בידעו שדוקא עי"ז יהי' הנצחון. ועד"ז צריך להיות אצל כל אחד מעמד ומצב ש"חדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא ובכ"י תקיעא בלבאי מסטרא דא⁵². ואף שמבואר בתניא⁵³ שלאו כל מוחא סביל דא שיהיו ב' הענינים דחדוה ובכ"י בבת אחת, ולכן יש צורך שב' ענינים אלו יהיו בזמנים שונים — הנה כל זה הוא רק מצד הבנה והשגה, אבל מצד קבלת עול יכולים להיות ב' הענינים בבת אחת. ובכל אופן, דורשים מכל אחד שיהי' אצלו ענין השמחה, כיון שדוקא עי"ז יכולים לפעול את ענין הגאולה.

ז. אמנם, עדיין יכול להתערב היצה"ר ולבלבל עם ענינים של עצבות.

אך ידוע הפתגם⁵⁴ שאמר אדמו"ר האמצעי בנערותו: כתיב⁵⁵ "עצביהם כסף וזהב", והיינו, שסיבת העצבות ("עצביהם" מלשון עצבות) היא בגלל שמונחים בענינים של כסף וזהב...

וכיון שזהו ענין שנאמר ע"י רבותינו נשיאינו⁵⁶, הרי זו הוראה ונתנית כח, שכאשר יהודי בא לידי עצבות, עליו להתבונן מהי סיבת העצבות, האם היא מצד ענינים של כסף וזהב וכיו"ב, ועי"ז תתבטל העצבות, ויבוא לידי שמחה.

ובפשטות: כיון ש"הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים"⁵⁷, ו"כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים"⁵⁸, הרי מובן, שכל הענינים הקשורים עם כסף וזהב אינם בידו, אלא הם "בידי שמים", וא"כ, גם כאשר עושה חשבון שמצד מעמדו ומצבו הי' צריך להיות לו יותר כסף וזהב, אין לו מה להיות בעצבות מזה, שהרי העצבות לא תועיל מאומה,

ואדרבה: העצבות תפעל אצלו כיוון בכל האברים והכחות והחושים, במחשבה דיבור ומעשה כו', וכיוון זה יפעל ח"ו גם למעלה, כדאייתא בזהר⁵⁹ שהנהגה מלמעלה ("מלעילא") היא בדוגמת ("כגוונא") הנהגה מלמטה ("מתתא"), "כמים הפנים לפנים גוי"⁶⁰, כך, שגם

52) זח"ג עה, א — הובא בתניא פל"ד. ראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' קלג. אגה"ת רפי"א.

53) אגה"ת פ"י.

54) לקו"ד ח"א קע, ב ואילך. סה"ש

55) תש"ה ע' 108.

56) תהלים קטו, ד.

56) ראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' קלג. תר"מ חט"ז ס"ע 346 ואילך. חמ"ז ע' 201.

57) ברכות לג, ב. וש"נ.

58) ביצה טז, רע"א.

59) ח"ב קפד, ב.

60) משלי כז, יט.

ההמשכה מלמעלה למטה תהי' באופן של כיווץ ח"ו, הן ברוחניות והן בגשמיות,

ודוקא ע"י השמחה פועלים שגם ההנהגה מלמעלה תהי' מתוך שמחה, ועי"ז יומשכו למטה חסדים גלויים, הן בענינים רוחניים והן בענינים גשמיים.

ח. ונקודת הענין — שכללות העבודה צריכה להיות מתוך שמחה, הן שמחה של תורה — שתפעל הוספה בלימוד התורה שיהי' באופן של ריבוי והרחבה, "ואתהלכה ברחבה"⁶¹,

וע"י הריבוי וההרחבה בתורה יומשך ריבוי והרחבה גם בעניני העולם (וכמבואר בזהר⁶² שע"י ההוספה והחידוש בתורה נעשים "השמים החדשים והארץ החדשה"), שיומשכו "מידו המלאה הפתוחה הקדושה (וגם "הגדושה"⁶³, יותר גם מ"מלאה") והרחבה"⁶⁴,

והן שמחה של מצוה — שתפעל הוספה בקיום המצוות בהידור, ושמחה זו תפרוץ את כל הגדרים,

כולל ובמיוחד בנוגע לאלו שנמצאים במיצר ושבי', בית האסורים וכו', ככל השמות שנקראו לה... — שהשמחה תפרוץ את הגדרים, ותפעל חופש לאסירים שיצאו מן המיצר אל המרחב,

ובפרט כאשר מדובר (לא רק אודות יחיד, אלא) אודות ציבור — שהרי ידועה קושיית החוקרים⁶⁵: איך יתכן שלפעמים רואים שישנו הענין ד"בחוקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו גו"⁶⁶, ואעפ"כ לא רואים את היעודים ד"ונתתי גשמיכם בעתם וגו'"? ותירוצם, שכאשר מדובר אודות יחיד, אזי יכול להיות שקיום היעוד לא יהי' בגלוי; אבל כאשר מדובר אודות ציבור, הרי זה מוכרח להיות בגלוי. ועד"ז בנוגע לפריצת גדר ע"י השמחה, שבנוגע לציבור צ"ל פריצת הגדר בגלוי, כך שבודאי יצאו כולם מן המיצר אל המרחב,

ועד לכללות הענין ד"ישמח ישראל בעושיהו"⁶⁷ ו"ישמח הוי' במעשיו"⁶⁸,

61) תהלים קיט, מה. ר"פ בחוקתי ("התשובה הזו"). ועוד.
 62) ח"א ד, ב ואילך. ר"פ בחוקתי.
 63) ראה תו"מ חכ"ג ע' 244. וש"נ. תהלים קמט, ב.
 64) ברכה הג' דברהמ"ז. שם קד, לא. וראה לקו"ת שבעה
 65) ראה שו"ת הרדב"ז ח"ג סי' א'סג. 39.
 66) ראה שו"ת הרדב"ז ח"ג סי' א'סג. 39.
 67) ראה שו"ת הרדב"ז ח"ג סי' א'סג. 39.
 68) ראה שו"ת הרדב"ז ח"ג סי' א'סג. 39.

והרי "ישמח אותיות משיח"⁶⁹ — יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

* * *

ט. בהמשך להמדובר לעיל בענין "ויעקב הלך לדרכו", שצריך להמשיך את עניני חודש תשרי על כל השנה כולה, יש להוסיף גם לאידך גיסא, שבמשך כל השנה צריך להיות ענין של געגועים לימי חודש תשרי. והענין בזה:

במשך כל השנה כולה יוצא יהודי לעולם ומתעסק בעניני העולם, אשר, גם בהיותם אצלו באופן ש"בכל דרכיך דעהו"⁴⁷, הרי עדיין אינם נקראים "חפצי שמים". ומה גם שיש צורך בריבוי יגיעה כדי לפעול בעצמו הענין ד"בכל דרכיך דעהו", ולא עוד אלא שאפילו בנוגע לענין ד"כל מעשיך יהיו לשם שמים"⁴⁶ שלמטה מהענין ד"בכל דרכיך דעהו"⁷⁰, יש צורך בריבוי יגיעה, ובפרט בהתחלת העבודה, שאז בודאי יש צורך בריבוי יגיעה אפילו על הענין ד"כל מעשיך יהיו לשם שמים".

ולעומת זאת, במשך חודש תשרי לא מתעסק יהודי עם עניני העולם, אלא עם עניני קדושה, והיינו, שגם הענינים הגשמיים שעוסק בהם הם כמו אתרוג וסוכה שנעשים עניני קדושה ומצוה.

וכמודגש במיוחד בנוגע ליוהכ"פ — שעז"נ "לחיותם ברעב"⁷¹, ש"החיות שלהם הוא מבחי' הרעב גופא כו"⁷².

ועד"ז בנוגע לראש-השנה — שענינו הוא הכרת המלך, "תמליכוני עליכם"⁷³, והרי זה בדוגמת ענין המלוכה למטה, שמציאותו של המלך היא המציאות של כל העם וכל אשר להם (לא רק מין המדבר, אלא גם חי צומח ודומם)⁷⁴, שלכן, "מלך פורץ גדר כו' ואין מוחין בידו"⁷⁵, ועד ש"מאן דמחוי במחוג קמי מלכא כו"⁷⁶, דכיון שכל מציאותו היא מציאות המלך, הרי ע"י מרידה במלכות מתבטלת מציאותו⁷⁷, וכן הוא גם בנוגע לענין המלוכה למעלה, שמציאותם של כל הנמצאים היא "אמיתת המצאו"⁷⁸, וענין זה נרגש בר"ה.

ומובן גודל ריחוק הערך בין כל השנה כולה, שאז עסוק יהודי עם

74) ראה גם ת"מ ח"מ ע' 17. וש"נ.

75) פסחים קי, א. וש"נ.

76) חגיגה ה, ב.

77) ראה גם לעיל ריש ע' 212. וש"נ.

78) רמב"ם ריש הל' יסוה"ת.

69) של"ה שסו, א. הובא באוה"ת נ"ך

דה"א ע' תשי. ועוד.

70) ראה לקו"ש ח"י ע' 104. וש"נ.

71) תהלים לג, יט.

72) לקו"ת שה"ש יד, ב.

73) ר"ה טז, סע"א. וש"נ.

עניני העולם, שנמשכים משם אלקים, בגימטריא הטבע⁷⁹, לגבי חודש תשרי, שבו קשור יהודי עם מדריגת האלקות שלמעלה אפילו משם הוי', כמ"ש⁸⁰ "לפני הוי' תטהרו", ובלשון חז"ל⁸¹: "לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים", שענין זה מעורר את ענין התענוג — "אשריכם ישראל"⁸¹, ומביא לריבוי שמחה כו'.

ומזה מובן, שכדי לעזוב את כל עניני חודש תשרי, ולירד לעסוק ולפעול בעניני העולם, יש צורך בתנועה של "מסירת נפש"!

י. וע"ד הסיפור אודות המס"נ של רבינו הזקן⁸², שניתק את עצמו מדביקותו באלקות במעמד ומצב ש"עמך לא חפצתי"⁸³, כדי לעשות ליהודי טובה בגשמיות.

והגע עצמך: רבינו הזקן ידע שנשמתו היא נשמה דאצילות⁸⁴, שירדה למטה, בכדי לגלות ולסלול את הדרך החדשה של חסידות חב"ד, כך, שידע שהכוונה היא לפעול למטה כו', ואעפ"כ, הי' זקוק לענין של מסירת נפש כדי לנתק את עצמו מדביקותו כו'.

ודוגמתו בכאו"א מישראל, שכאשר צריך לנתק את עצמו מעניני חודש תשרי, ולירד לעסוק בעניני העולם כו', הרי זה אצלו ענין של מסירת נפש.

יא. ובנוגע לפועל:

ברור הדבר שהעבודה בעניני העולם במשך כל השנה כולה צריכה להיות מתוך שמחה, כאמור לעיל שיש להמשיך השמחה על כל השנה כולה, אבל, ביחד עם זה, צריך להיות נרגש גם שזהו ענין של מס"נ, שמנתק את עצמו מכל הענינים הנעלים של חודש תשרי (שהרי בלאה"כ אין זו מס"נ), ויוצא לפעול בעולם; וענין זה (ההרגש שזהו ענין של מס"נ) מתבטא גם בכך שמזמן לזמן מתעורר אצלו רגש של געגועים לחודש תשרי.

וכפי שסופר פעם בארוכה⁸⁵ אודות החסיד שנשאר בבית-הכנסת

82) לקו"ד ח"א מה, רע"א.
83) תהלים עג, כה. וראה סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"מ (דרמ"צ קלח, סע"א). — נעתק ב"היום יום" יח כסלו.

84) סה"ש תש"ו ע' 6. וש"נ.

85) תר"מ חל"ב ע' 112.

79) פרדס שי"ב פ"ב. ר"ח שער התשובה פ"ו (ד"ה והמרגיל — קכא, ב). של"ה פט, א. קפט, א. ועוד. תניא שעהיה"א רפ"ו. ובכ"מ.

80) אחרי טז, ל. וראה לקו"ת אחרי כו, סע"ג ואילך. ובכ"מ.

81) משנה סוף יומא (פה, ב).

במוצאי יוהכ"פ וניגן במשך כל הלילה "אנעים זמירות" ... והיינו, שגם לאחר יוהכ"פ, במוצאי יוהכ"פ, נמשכו אצלו עניני יוהכ"פ, כפי שהדבר בא לידי ביטוי ברגש הגעגועים כו'.

ואע"פ שלא כל אחד יכול להידמות לחסיד הנ"ל, הרי אצל יהודי, כל דבר טוב, יש בו שמץ מנהו, ועד שאפילו לגבי מדרגת משה רבינו מצינו ש"שמץ מנהו .. מאיר לכללות ישראל כו"י⁸⁶, באופן גלוי בנוגע לעבודה במעשה בפועל ("לעשותו"⁸⁷).

ובנוגע לענינו — שאצל כאו"א צריך להיות רגש של געגועים לחודש תשרי, וביחד עם זה, צריכה להיות העבודה במשך כל השנה כולה מתוך שמחה⁸⁸.

* * *

יב. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה והי' מידי חודש בחדשו וגו'.

* * *

יג. ידוע שכל הענינים שבעולם ישנם בכללות ובפרטות⁸⁹, וכמו בנוגע לכללות העולם, שיש דוגמתו בפרטיות בכל אדם שנקרא "עולם קטן"⁹⁰, וכן לאידך, שהעולם הוא כמו "גוף גדול"⁹¹.

ולדוגמא — בנוגע לענין השמש, ש"שמשא אכולי עלמא ניחא"⁹², וביחד עם זה, יכולה השמש כולה להשתקף בטיפת מים, והיינו, שאף שאינה אלא טיפה אחת של מים, שאינה בערך לכללות הים, מ"מ, משתקפת בה השמש כולה⁹³.

ובפרט בנוגע לבנ"י ותורה, שאצלם ישנו ענין האחדות וההתכללות, הרי בודאי שישנם כל הענינים כפי שהם בכללות ואח"כ גם כפי שהם בפרטות.

ולדוגמא — בנוגע לתורה — שמצינו ש"העוסק במצוה פטור מן המצוה"⁹⁴, כיון שכל מצוה כוללת את כל המצוות⁹⁵.

ובנוגע לבנ"י — בשייכות למצות הקהל (ששייכת במיוחד לשנה

(86) תניא פמ"ד. כ"ק אדמו"ר שליט"א שם. וש"נ.

(87) נצבים ל, יד. (92) סנהדרין לט, א.

(88) חסר הסיום (המו"ל). (93) ראה גם מכתב י"א ניסן תשכ"ו (אג"ק

(89) ראה גם לעיל ע' 49. וש"נ. חכ"ד ע' קז). תו"מ ח"מ ס"ע 51. וש"נ.

(90) תנחומא פקודי ג. ועוד. (94) סוכה כה, סע"א. וש"נ.

(91) ראה סה"מ תש"ט ע' 40, ובהערת (95) ראה תו"מ חמ"ר ע' 216. וש"נ.

זו שהיא שנת הקהל, שזוהי מעלתה המיוחדת לגבי שאר השמיטות): ישנו כללות הענין דהקהל — כפשוטו — "הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו וגו'", "ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה וגו'"⁹⁶, וכמדובר לעיל⁹⁷ שגם לאחר חורבן ביהמ"ק ישנו ענין זה בעבודה הרוחנית (שענין זה לא נתבטל ע"י החורבן), ובפרט בשנת הקהל; ונוסף לזה ישנו גם הענין דהקהל בפרטיות ובפרטי פרטיות — בעבודה הפרטית של כל אחד מישראל, להקהיל את כל פרטי כחותיו ועניניו כו'.

יד. ובהתאם לכך, ובהמשך לשמח"ת — הנה כאן המקום להזכיר אודות ענין ה"הקהל" בשייכות לתורה:

ידוע שרבותינו נשיאינו בכלל, וכ"ק מו"ח אדמו"ר בפרט, עוררו ועסקו בלהט ("זיך געקאָכט") לאסוף ולקבץ את כל המנהגים הקשורים עם פסק הלכה (שהרי "מנהג ישראל תורה היא"⁹⁸), ומכ"ש מנהגים הקשורים עם פסק הלכה) — מנהגי הרביים או מנהגי חסידים הראשונים ברי סמכא (בכתב או בע"פ), וכן כתבי ("ביכלאָך") חסידות, מכתבים, רשימות ושיחות קודש.

ואף שכבר נדפסו ריבוי ענינים — הרי זה כטיפה מן הים. ולכן, מבקשים בזה, ובכל לשון של בקשה, שכל מי שיש בידו (או שידוע אודות מיהו שיש בידו) העתקות נאמנות מענינים הנ"ל, וכל דמכללי איתמר, כולל גם בנוגע לענינים שכבר נדפסו, אם ישנה הנחה נוספת עם שינויים (שכיון שנערכה ע"י "מניח" שהוא בר-סמכא, הרי כודאי שהשינויים הם בדיוק כו') — ישתדלו לשלוח כל ענינים אלו לכאן, על מנת שידפיסו ויפיצו זאת, ועד שיבוא מזה ה"בכ"ן בנוגע לעבודה בפועל, ובלשון הכתוב: "למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו וגו'"⁹⁹. וע"י ה"הקהל" בנוגע לתורה, נבוא גם ל"הקהל" כפשוטו — "הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך", בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו לארצנו, בקרוב ממש.

* * *

מהר"ל — הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד. מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז או"ח סוסק"פ. סתל"ב ס"א. סתנ"ב ס"ד. סתצ"ד סט"ז. ועוד.
99) חסר קצת (הנו"ל).

96) וילך לא, יב"ג.
97) שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון (התוועדות ב) סכ"א ואילך (לעיל ע' 197 ואילך). וש"ג.
98) ראה תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב.
99) חסר קצת (הנו"ל).

טו. הביאור בפירוש רש"י¹⁰⁰ בהתחלת פרשת השבוע¹⁰¹, "אלה תולדות נח נח איש צדיק", "הואיל והזכירו ספר בשבחו, שנאמר¹⁰² זכר צדיק לברכה, ד"א ללמדך שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים",

— הקושי בפסוק: מהי השייכות של "נח איש צדיק"¹⁰³ ל"תולדות נח" שבפשוט קאי על הבנים? ולכן מפרש רש"י ש"נח איש צדיק" הוא כמו מאמר המוסגר, "הואיל והזכירו ספר בשבחו"; אך כיון שאין זה מחוור כ"כ שהכתוב יפסיק במאמר המוסגר, מוסיף רש"י לפרש שגם "מעשים טובים" נקראים "תולדות" (אבל זהו רק פירוש שני, כי, "תולדות" כפשוטו הם בנים). ורש"י מעתיק גם תיבת "אלה", כדי לשלול הפירוש ש"נח איש צדיק" בא בהמשך למ"ש בס"פ בראשית "ונח מצא חן בעיני ה'" (שעפ"ז יתורן הקושי שנשאר לפי ב' הפירושים: מדוע לא מצינו לפנ"ז הסיפור בשבח הצדיק, או סיפור מעשיו הטובים) — כי "אלה" מורה על התחלת ענין חדש ("פסל את הראשונים"¹⁰⁴);

החילוק בין "ספר בשבחו", שזהו הפירוש הפשוט בפסוק "זכר צדיק לברכה", ל"ברכו", כפי שמביא רש"י מ"מדרש אגדה" בפירוש הפסוק¹⁰⁵ "ואברהם היו יהי' גו'", והביאור בדברי הגמרא¹⁰⁶ "מנא הא

102 משלי י"ד, ז.

103 אבל מ"ש "תמים הי' בדורותיו" — מובן ששייך ל"אלה תולדות נח .. ויולד נח שלשה בנים", כי, להיותו "בדורותיו", בדור המבול (הן לפי הפירוש "לשבח" והן לפי הפירוש "לגנאי"), לכן "ויולד נח (רק) שלשה בנים", ולא כמו כל אלו שנימנו לפניו שנאמר בהם "ויולד בנים ובנות", ע"ד שפירש רש"י לפנ"ז (בראשית ה, לב) "מה טעם כל הדורות הולידו לק' שנה וזה לת"ק, אמר הקב"ה, אם רשעים הם, יאבדו במים, ורע לצדיק זה, ואם צדיקים הם, אטריח עליו לעשות תיבות הרבה, כבש את מעיינו כו'".

104 פרש"י ר"פ משפטים.

105 וירא יח, יח.

106 יומא לח, ב.

100 ובהקדם גודל העילוי בלימוד פירוש רש"י, פשוטו של מקרא (כפי שמצינו גם להלכה, בנוגע לשנים מקרא ואחד תרגום, שנזכר גם לימוד פירוש רש"י (שו"ע אדה"ז או"ח סרפ"ה ס"ב)) — שעיקר ענין ה"מקרא", "מלשון קריאה כאדם הקורא לחברו בשמו" (לקו"ת פינחס עו, ריש ע"ב), שע"ז נפנה לקוראו בכל עצמותו (ראה תו"מ חל"ג ע' 22. וש"נ), הרי זה בפשוטו של מקרא. וזהו הטעם שבמקרא, ובפשוטו של מקרא, ישנם ענינים של סודות התורה ("יינה של תורה") יתור מאשר בתושבע"פ. ולכן ציוו רבותינו נשיאינו ללמוד בכל יום פרשה חומש עם פירוש רש"י. וזהו גם הטעם שנהוג לאחורונה בכל התועדות ביום הש"ק ללמוד ענין בפירוש רש"י.

101 וכידוע פתגם רבינו הזקן (סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך. נעתק ב"היום יום" ב חשון) שצריכים לחיות עם הזמן, היינו, עם הפרשה בתורה שלומדים בשבוע זה*, וענין זה מהוה נתינת כח על כל עניני השבוע.

(* ומעלה מיוחדת בפרשת נח — מצד מעלתו של נח שאצלו הי' הענין העיקרי של המעבר מתורה לתקון (כנ"ל ס"ד).

מילתא דאמור רבנן זכר צדיק לברכה .. מדאורייתא .. דכתיב .. ואברהם
הי' יהי' גוי", ולא מנח, כי, בנח לא מדובר אודות ברכה, אלא אודות
שבח;

וביאור פעולת הסיפור בשבחו, כמובן מפעולת הדיבור הבלתי-
רצוי, לשון הרע, שמעורר ומגלה את הרע שמצד עצמו הי' נשאר
בהעלם¹⁰⁷, ומרובה מדה טובה, שהדיבור בשבחו יש לו השפעה טובה¹⁰⁸,
ומביא חיזוק וסיוע בעבודה¹⁰⁹;

ועפ"ז יובן הטעם שענין זה נאמר בפ' נח, שבה מדובר אודות
עבודתו של נח, ולא בפ' בראשית, שבה מדובר אודות הענין דנשיאת חן
שעיקרו מצד אתעדל"ע —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ה ע' 36 ואילך.

* * *

טז. הביאור בפירוש רש"י בסיום הפרשה, "בחרן", "הנו"ן הפוכה,
לומר לך עד אברם חרון אף של מקום (בעולם) — שה"חרון אף" אינו
קשור עם תרח, שהרי לשיטת רש"י עשה תרח תשובה משך זמן רב לפני
מיתתו¹¹⁰, אלא עם כללות העולם, וענין זה נפסק (כמרומו בצורת הנו"ן)
עם זריחת אורו של אברהם¹¹¹ (הנזכר בפסוק הבא). והחידוש שבדבר
ש"עד אברם" הי' "חרון אף של מקום" — שאף שהאריכו ימים ביותר,
אין זה בגלל שהי' אצלם ענין מסויים שגרם נח"ר להקב"ה (כמו ענין

משמי שמיא נחיתא כו', שבכחה של
התוועדות חסידית לפעול יותר מאשר פעולתו
של מלאך מיכאל — כי, ע"ז שמשבחים
איש את רעהו כו', מעוררים וממשיכים את
הטוב שבו בגילוי, וזהו גם ענין אמירת
לחיים, והמענה "לחיים ולברכה", שהו"ע
ההמשכה בגילוי כו'.

109 ראה גם תו"מ חל"ח ע' 175. וש"נ.
110 משא"כ לדעת המדרש (הובא ברמב"ן
סוף פרשתנו) שתרח יש לו חלק לעוה"ב
בזכות אברהם בנו, וכמארו"ל (סנהדרין קד,
א) "ברא מזכי אבא".

111 וכמבואר במאמר ההילולא ד"ה
באתי לגני (סה"מ תשי"ז ע' 111), שאברהם
הי' הראשון שהוריד את השכינה מלמעלה
למטה.

107 ולהעיר מהמבואר בנוגע למאמרו
של רבי יוחנן בן זכאי, "איני יודע באיזה דרך
מוליכין אותי" (ברכות כח, ב), אף שגדלה
מעלתו ביותר, "מ' שנה למד מ' שנה לימד"
(ר"ה לא, סע"ב. וש"ג), ולא פסיק פומי'
מגירסא וכו' — כיון שלא ידע מה נעשה עם
הרע הנעלם כו' (ראה לקו"ת ויקרא נ, סע"ד.
מסעי ז, ב. ובכ"מ).

108 וכפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר
(סה"ש שנשמן בלקו"ש שבפנים הערה 60),
בשם אדמו"ר מהר"ש, שהצ"צ אמר פעם
בערב ר"ה, שרצונו של האב שישבחו את בניו
בפניו, וההסברה בזה — שע"י השבח
מעוררים וממשיכים את הטוב שבו בגילוי.
וזהו גם המעלה של התוועדות חסידית
— כידוע (קובץ מכתבים שנשמן בלקו"ש
שם) פתגם רבינו הזקן אודות הפתקא אשר

האחדות וכיו"ב), אלא הי' "חרון אף כו", ואעפ"כ עלה ברצונו שיאריכו ימים. והרמז ב"ינה של תורה" — שהדורות הראשונים היו ניוונים בחסדו של הקב"ה שלמעלה מהשתלשלות, שזהו ש"חרון" הוא מלשון "חרון אף" (ולא מלשון "נחר גרוני"¹¹²), כי, "אף" קשור עם ענין הריח (למעלה מחכמה), שמגיע למעלה מסדר השתלשלות. וענין זה מרומז בהשינוי דנו"ן פשוטה, שמורה על ההמשכה עד למטה מטה — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חט"ו ע' 63 ואילך.

* * *

יז. ישנם אלו שבימים הקרובים יהי' אצלם הענין ד"ויעקב הלך לדרכו",

— לאחרי שבהיותם כאן הי' אצלם הקושי הקשור עם טלטול הדרך, ובאופן של הידור... הן בנוגע לזמני האכילה והשינה וכו', והן בנוגע ללבושים וכו' —

שיחזרו לבתיהם, ולעבודתם הרגילה בעניני התומ"צ,

ושם צריך להמשיך את עניני חודש תשרי (לאחרי שכבר נשלם גם יום שלושים שבו), חודש השביעי, המשובע בכל טוב¹¹³, שיומשך על כל השנה.

ולכן, יאמרו כולם יחדיו "לחיים", וענין זה יסייע להמשיך את כל עניני חודש תשרי, ובפרט "זמן שמחתנו", על כל השנה כולה.

יח. והנה, מצינו במדרשי רז"ל¹¹⁴ בנוגע לשמיני-עצרת, שהקב"ה אומר לבנ"י "קשה עלי פרידתכם", ולכן, "עשו לי סעודה קטנה .. פר אחד איל אחד".

ולכאורה אינו מובן¹¹⁵: מהו הדיוק "קשה עלי פרידתכם", דלכאורה הול"ל "קשה עלי פרידתנו" — הפרידה בין הקב"ה לבנ"י?

[יש מפרשים¹¹⁶, שמצד הקב"ה לא שייך לומר ענין של פרידה מבנ"י, ולכן לא נאמר "פרידתנו", אלא "פרידתכם", היינו, שהפירוד הוא רק מצד בנ"י. אבל, ביאור זה אינו מספיק, שהרי גם מצד הקב"ה אינו

(115) ראה גם שיחת ש"פ נח, בדר"ח מ"ח תשכ"ד סכ"ד (תו"מ חל"ה ע' 212). וש"נ.
(116) ראה גם תו"מ חט"ו ריש ע' 167.

(112) תהלים סט, ד.

(113) ויק"ר פכ"ט, ח.

(114) פרש"י אמור כג, לו. פינחס כט,

לה-לו.

דומה המעמד ומצב כאשר בני עולים לרגל לביהמ"ק לגבי המעמד ומצב שלאחרי החג.

גם צריך להבין¹¹⁷: כיצד מתבטל הקושי שבענין הפרידה ע"ז שיעשו "סעודה קטנה .. פר אחד איל אחד"? והביאור בזה¹¹⁸:

הקושי בענין הפרידה הוא — לא בנוגע להקב"ה ובנ"י, אלא בנוגע לבנ"י עצמם, שהם נפרדים איש מרעהו. ולכן העצה לזה היא ע"י עריכת "סעודה קטנה", "פר אחד איל אחד" — כי, ע"ז שכל בנ"י מכל השבטים מקריבים קרבן אחד, אזי נפעל ענין של אחדות ביניהם. ולכן, יאמרו עתה כולם ביחד "לחיים", "לחיים ולברכה" (כדברי הרב המגיד¹¹⁹), "עם כל הפירושים"¹²⁰, וע"ז יפעלו הענין ד"ויעקב הלך לדרכו" (יחד עם המשכת כל עניני חודש תשרי, ובפרט "זמן שמחתנו", על כל השנה כולה) מתוך אחדות כו'⁸⁸.

* * *

יט. כאן הזמן והמקום להבהיר ב' ענינים:

ענין הא':

בהמשך לחלוקת המשקה בשמחת-תורה¹²¹ — הנה ישנם כאלו שרוצים להשלות את עצמם או אחרים, שכבר נתבטל מה שדובר כמ"פ¹²², אודות שתיית משקה בעת התועודות, שצריכה להיות ההגבלה דג' כוסות כו', או שחושבים שאני צריך אמנם לומר את הדברים, אבל באמת אין צורך לציית...

ולכן יש צורך לחזור ולהבהיר שהענין הוא בתקפו לעולם ועד, ואדרבה, ביתר שאת וביתר עוז — שלא לשתות יותר מג' כוסות קטנות. וכמדובר, שגם באופן כזה יכולים להתוועד כמה שעות, ומובטחים הם שע"ז לא יחסר בעבודתם כו'.

ובכל אופן, מכאן ולהבא יש להקפיד על זה, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע להזולת, גם אם בשביל זה יש צורך בענין של אתכפיא וקבלת עול — "ברעכן זיך" כו'.

(117) ראה גם שם ע' 166. וש"נ.
(118) ראה גם תו"מ חל"ו ע' 144. וש"נ.
(119) סה"ש תרצ"ז ע' 230 (נעתק ב"היום
יוס" כט אד"א).
(120) ראה תו"מ חמ"ז ע' 67. וש"נ.
(121) שיחת ליל שמח"ת (קודם הקפות)
בסופה (לעיל ע' 142).
(122) ראה גם תו"מ חמ"ד ע' 99 ואילך.
וש"נ.

(120) ראה תו"מ חמ"ז ע' 67. וש"נ.

וענין הב':

ישנם בעלי מרה-שחורה ("מרה-שחורה-ניקעס") שמנצלים טבע זה (לא רק בשביל להוסיף התמדה ושקידה בלימוד התורה¹²³, אלא) לעורר — בכתב ובעל-פה — בנוגע להמשקה הנקרא "בענדיקטיין", שיש בזה שאלות וספקות כו'.

ולכן: לעת-עתה יפסיקו להשתמש במשקה זה, וישתמשו עם משקה הראוי גם לבעלי המרה-שחורה...

— ובודאי לא תהי' תרעומת מצדם של רבותינו נשיאינו, שהיו משתמשים במשקה זה בליובאוויטש¹²⁴ —

עד שיבואו "משה ואהרן עמהם"¹²⁵, ואז יתברר שאין שום פקפוק בדבר, וכולם יכולים לשתות משקה זה, הן אלו שיאכלו מאכלי בשר, והן אלו שיאכלו מאכלי חלב, וכמבואר בהלכות ברכת המזון¹²⁶ האופן שיוכלו לזמן יחדיו...⁸⁸.

* * *

כ. כתיב¹²⁷ "כי נר מצוה ותורה אור". וכיון שבאים אנו זה-עתה משמח"ת, יש להדגיש את הענין ד"תורה אור" — לימוד התורה באופן שחודר ומאיר את כל מציאותו ועד לחלקו בעולם, ובעיקר — גופו ונפשו הבהמית, וגם נפשו האלקית, ע"י המאור שבתורה, זוהי פנימיות התורה. ובהתאם לכך, יש להזכיר שבין אלו שנוסעים מכאן, ישנם גם תלמידי הישיבה שבאו לכאן למשך זמן על מנת ללמוד תורה — שזהו כל ההיתר שלהם לצאת לחוץ-לארץ, כמבואר ברמב"ם¹²⁸.

וכמדובר בזה¹²⁹, שלכן צריך להיות אצלם לימוד התורה באופן נעלה יותר, שלא הי' יכול להיות אצלם בהיותם בארץ ישראל, ובזה גופא צריך להוסיף מיום ליום, כיון שבכל יום ויום (מלבד שבתות) הרי זה כמו שזה-עתה יצאו מא"י לחו"ל כדי ללמוד תורה, ובפרט ככל שהולך ומתקרב הזמן שבו צריכים לחזור לא"י, ועד שבמשך שעות ספורות יכולים להיות כבר בדרכם לא"י, כך, שנרגש ביותר שבאו מא"י לחו"ל, ולכן צריכים

126) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סקצ'ו ס"ז. וש"נ.

127) משלי ו, כג.

128) הלי' מלכים פ"ה ה"ט.

129) ראה תו"מ חל"ב ע' 26 ואילך. וראה גם תר"מ ח"ב ס"ע 92. ח"ח ע' 4.

123) ראה תניא פט"ו (כא, רע"א). תו"א

תולדות יט, ג.

124) ראה תו"מ — רשימת היומן ע'

שנח. ועוד.

125) ראה יומא ה, ב. נדה ע, ב. תור"ה

אחר — פסחים קיד, סע"ב.

להוסיף עוד יותר בלימוד התורה; ובודאי שלאחרי שיחזרו לא"י, יהי אצלם הענין ד"ילכו מחיל אל חיל"¹³⁰ בלימוד התורה וקיום המצוות.

וצריכים הם לידע את גודל האחריות המוטלת עליהם (כולל גם בנוגע לאלו שהי' בידם למחות כו') — שהרי בחזרתם לא"י "יבחנו" אותם לראות מה קיבלו בהיותם כאן, ונמצא, שע"ז בוחנים גם את הנמצאים בסביבתם!...

ובידעם את גודל האחריות — צריכים להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה, נגלה וחסידות, הן הוספה בכמות הזמן, והן הוספה ביגיעה, וכמארז"ל¹³¹ "יגעתי ומצאתי", כמדובר פעם¹³² שזהו בדוגמת ענין המציאה, היינו, שמשג הרבה יותר באין ערוך ממה שהתייגע, כך, שעסקם בלימוד התורה יהי' "לתהלה ולשם ולתפארת"¹³³ — כמבואר בחסידות¹³⁴ שג' ענינים אלו הם כנגד תלת מוחין שבראש, ומוכן שענין זה שייך במיוחד לבני ישיבה וראש ישיבה כו'; ומהמוחין יומשך גם במדות, ועד למעשה — לימוד המביא לידי מעשה — שיתוסף אצלם בקיום המצוות בהידור, כך, שהתורה תחדור את כל מציאותם, ותפעל עליהם ועל זרעם וזרע זרעם, ללמוד וללמד לשמור ולעשות את כל דברי התורה הזאת, במשך כל השנה כולה, ובפרט בשנה זו שהיא שנה שלימה ומלאה, שיש בה מספר הימים היותר גדול.

וכיון שכל זה צריך להיות בשמחה, ובפרט בבואנו זה עתה משמחת — יאמרו "לחיים", וימשיכו זאת על כל השנה כולה.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "כי בשמחה תצאו" — "ניט אום שבת גערעדט" ... ואח"כ אמר:]

כא. בודאי ימשיכו לערוך התוועדות בכל לילה עד לזמן הנסיעה, כולל גם בליל הנסיעה, וגם במטוס... ויקחו מכאן את המזונות והמשקה עבור ההתוועדויות.

ויהי' זה באופן ד"לילה כיום יאיר"¹³⁵, לעשות מהלילה — יום, כפי שמצינו בנוגע ליום השבת שלא נאמר בו "ויהי ערב", כיון שהלילה נעשה יום¹³⁶, וכפי שיהי' לעתיד לבוא ש"לילה כיום יאיר" בגשמיות,

(133) לשון הכתוב — תבוא כו, יט.

(134) ראה לקו"ת תבוא מב, ב. שם, ג.

(135) תהלים קלט, יב.

(136) ראה מדרש תהלים ושוח"ט מזמור

צב בתחלתו. יל"ש ס"פ בראשית.

(130) תהלים פד, ח.

(131) מגילה ו, ריש ע"ב.

(132) שיחת שמחת ביה"ש תשכ"ג (לקו"ש

ח"ד ע' 1165). יום ב' דחה"ש תשכ"ד

(לקו"ש ח"ג ע' 117).

וענין זה נפעל ע"י העבודה עתה, באופן ש"ליהודים היתה אורה"¹³⁷ —
 "זו תורה"¹³⁸, שמאירה את כל מציאותם ועד לחלקם בעולם — "ושמחה
 וישון ויקר"¹³⁷.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן את המשקה והמזונות להרב משה הכהן
 דובינסקי (מארגן ה"מלוה מלכה"), באמרו, שכיון שהתחלת ההתוועדויות
 היא מ"מלוה מלכה", הרי זה שייך אליו, והורה לו, לשמור חלק
 מהמשקה והמזונות שיספיק גם עבור שאר ההתוועדויות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א ברך ברכה אחרונה, ואח"כ אמר:

ע"פ מ"ש בפרשת לך לך שהולכים לקרוא עתה"¹³⁹ — הנה כאשר
 יהי' הענין ד"לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך גו", אזי תקויים
 ההבטחה "ואעשך לגוי גדול גו", ועד להסיום: "והי' ברכה"¹⁴⁰.

סידורו, ואמר הפסוקים דלקמן מתוך הסידור
 (המור"ל).

(137) אסתר ח, טז.

(138) מגילה טז, ב.

(139) כ"ק אדמו"ר שליט"א פתח את (140) ר"פ לך לך.